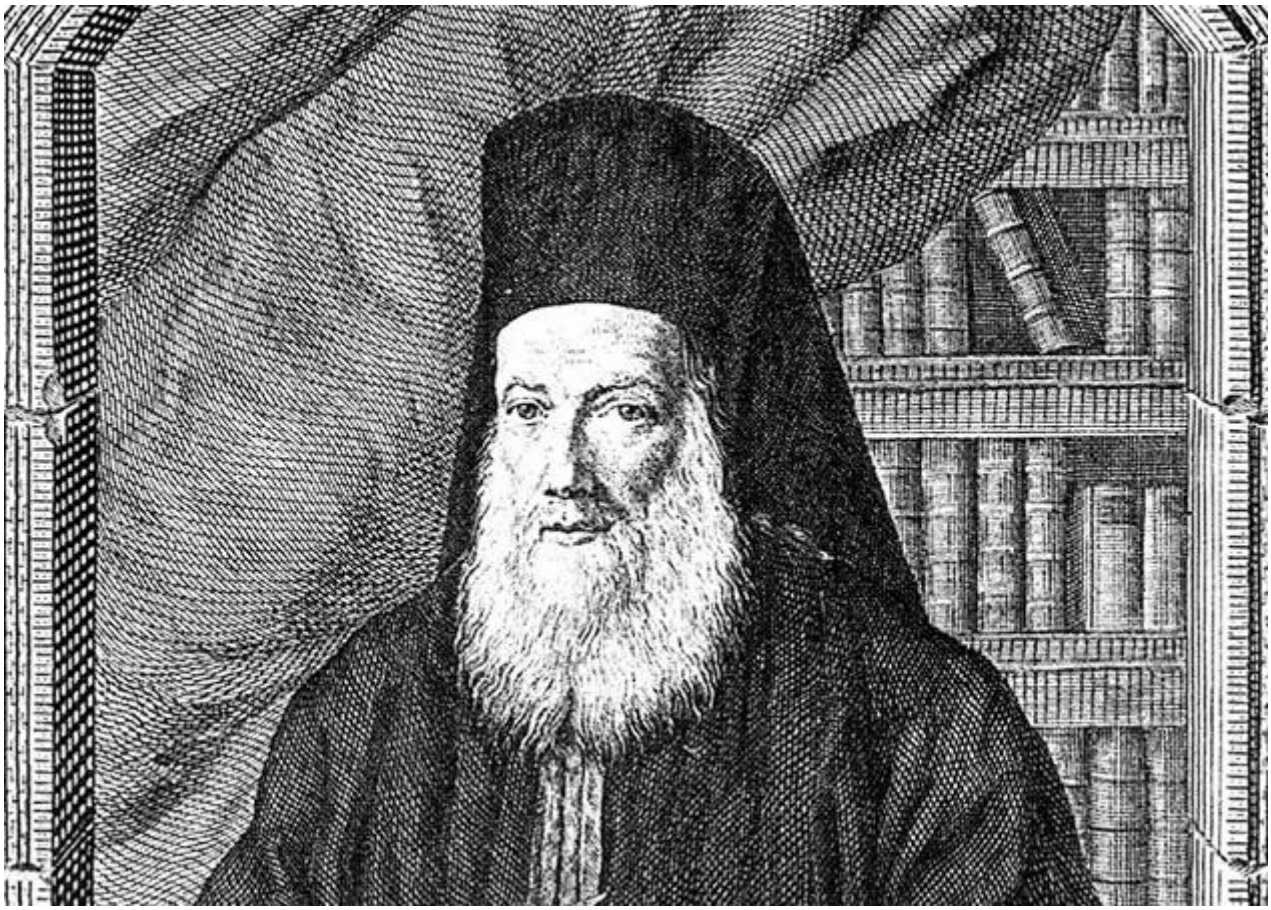
24 Μαΐου 2022

Διαδικτυακή Ακαδημία Ευγένιος Βούλγαρης

/ Γενικά Θέματα

Δύο αιώνες και επτά δεκαετίες περάσανε από τότε πού το πιο ονομαστό ίσως εκπαιδευτικό κέντρο ιδρύθηκε κατά την Τουρκοκρατία στον Ελληνικό χώρο και παρέμεινε εν ενεργεία έως σήμερα. Διακόσια εβδομήντα χρόνια από τότε που διάβηκε το κατώφλι της Αθωνιάδας Σχολής ο σοφός και ενάρετος Νεόφυτος Καυσοκαλυβίτης, ο πρώτος διευθυντής, τον οποίο διαδέχθηκε «ο κλεινός Ευγένιος Βούλγαρης», μία από τις σημαντικότερες προσωπικότητες του Ελληνισμού αλλά και του Ευρωπαϊκού πνεύματος.

Η Ιερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου το 1749 ίδρυσε την Αθωνιάδα Ακαδημία σε απέναντι λόφο κοντά στην Μονή, η οποία ως γνωστόν υπήρξε το σημαντικότερο εκπαιδευτικό ίδρυμα για το υπόδουλο Γένος και από την οποία προήλθαν μεγάλες

προσωπικότητες, όπως ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός, ο Ρήγας Φεραίος, ο Άγιος Αθανάσιος ο Πάριος. Σχολάρχης της στην περίοδο της πιο μεγάλης ακμής της ήταν ο Ευγένιος Βούλγαρης. Στην Αθωνιάδα δίδαξαν οι μεγαλύτεροι λόγιοι της εποχής, όπως ο Σέργιος Μακραίος, Ιωάννης Πέζαρος, Παναγιώτης Παλαμάς, ο μάρτυς Επίσκοπος Πλαταμώνος Διονύσιος, Κυπριανός ο Κύπριος κ.ἄ. Όλοι αυτοί αποτελούσαν από τους δυναμικότερους εκφραστές των πνευματικών, ιδεολογικών και πολιτικών ρευμάτων τα οποία διαμόρφωσαν την συλλογική ζωή του Γένους κατά τις δεκαετίες που προηγήθηκαν της εθνικής παλιγγενεσίας.

Ο Ευγένιος Βούλγαρης ήταν μία πολύπλευρη προσωπικότητα, θεολόγος, φιλόσοφος, φιλόλογος, θετικός επιστήμονας. Υπήρξε αναμφίβολα ο κορυφαίος διδάσκαλος του Γένους. Με την σοφία και την ευρυμάθειά του, με την διδασκαλική δραστηριότητα και το έργο του, εγκαινίασε νέα εποχή στην πνευματική ιστορία του νέου Ελληνισμού. Πέτυχε να μπολιάσει την ελληνική παιδεία με νεω-ερικὰ ρεύματα σκέψης και ακόμη, ισορροπώντας ανάμεσα στην λογιοσύνη και την πίστη, να γεφυρώσει την πνευματική παράδοση της ορθοδοξίας με αυτήν της κλασικής παιδείας. Ήταν ο αληθινός εκσυγχρονιστής και ο απόλυτα Παραδοσιακός.

Η Αθωνιάδα, ιδιαίτερα την εποχή του Βούλγαρη, έγινε ένας Φάρος γνώσης στην καρδιά της νηπτικής Αθωνικής Παράδοσης. Το βίωμα της Ορθοδοξίας αγκάλιασε τα υψηλότερα επιτεύγματα του ανθρώπινου πνεύματος. Οι ανθρώπινες μικρότητες, οι παρανοήσεις και οι αντιδράσεις ξεπεράστηκαν από την ίδια την ιστορία και τα αποτελέσματα. Έκλεισαν δύο αιώνες από την εθνική παλιγγενεσία του 1821. Δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι από τα θρανία της Αθωνιάδας πέρασαν οι δύο εμβληματικότερες μορφές που προετοίμασαν το έδαφος για την Ελληνική Επανάσταση του 1821. Ο Ισαπόστολος Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός και ο Ρήγας Φεραίος. Ο πρώτος θέτει τις πνευματικές βάσεις του Γένους αναβαπτίζοντάς το μέσα από την σύνδεση της ορθόδοξης παράδοσης με την γνώση: “Ψυχή και Χριστός σας χρειάζεται!...Κτίστε σχολειά!”. Ο δεύτερος αποτυπώνει μέσα στον Θούριο τους στεναγμούς της σκλαβιάς και τον πόθο για την ελευθερία των υπόδουλων Ελλήνων, αλλά και των άλλων ομοδόξων της Βαλκανικής.

Έτσι η Αθωνιάδα καθίσταται ένα εργαστήριο ελευθερίας. Ελευθερίας από την άγνοια, από τις προλήψεις και τις δεισιδαιμονίες, από την έλλειψη της αυθεντικής χριστιανικής ζωής, από την τυραννική καταπίεση των Οθωμανών κατακτητών. Ο ίδιος ο Ευγένιος Βούλγαρης υπήρξε ο κατεξοχήν λόγιος κληρικός του 18ου αιώνα που αγωνίστηκε μακριά από την πατρίδα του -αφού είχε φύγει από την Αθωνιάδα και έγινε κατόπιν αρχιεπίσκοπος Χερσώνος- για την ωφέλεια της υπόδουλης Ελλάδας. Ενίσχυσε το λεγόμενο «Ελληνικό σχέδιο», που απέβλεπε στην απελευθέρωση των Ελλήνων, και παρακίνησε την αυτοκράτειρα Αικατερίνη της

Ρωσίας για την υλοποίησή του.

ΣΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΗΣ ΑΘΩΝΙΑΔΑΣ

Η Αθωνιάδα στο διάβα των αιώνων μπορεί να έχασε την πρώτη αίγλη της. Ωστόσο η κληρονομιά της στους Έλληνες, αλλά και σε όλους τους Ορθοδόξους είναι ανυπολόγιστης αξίας. Κληροδοτεί στις νεώτερες γενιές το βάρος της ευθύνης για την σύνθεση του νέου με το παλαιό σε κάθε εποχή. Αυτό απαιτεί μελέτη, γνώση, θάρρος, αυτοθυσία και συνεχή επαγρύπνιση.

Η Αθωνιάδα ιδρύθηκε σε περίοδο τεράστιας οικονομικής δυσκολίας από την Ιερά Μονή του Βατοπαιδίου. Δυόμιση αιώνες μετά η ίδια Μονή, πάλι μέσα σε στιγμές πειρασμών και οικονομικής δυσπραγίας, ακολουθώντας την παράδοση του Ευγενίου Βουλγάρεως, μέσω του Ινστιτούτου Άγιος Μάξιμος ο Γραικός, φέρνει κοντά το νέο με το παλαιό. Συνάπτει την ορθόδοξη παράδοση με την ψηφιακή τεχνολογία δημιουργώντας την “Πεμπτουσία”, το ηλεκτρονικό περιοδικό και την διαδικτυακή τηλεόραση για την Ορθοδοξία, τον Πολιτισμό και την Επιστήμη. Στην Πεμπτουσία προβάλλονται τα ευγενέστερα επιτεύγματα του ανθρώπινου πνεύματος σε έναν συνεχή διάλογο με τον σύγχρονο άνθρωπο, τις αγωνίες του και τις βαθύτερες ανάγκες του.

Όπως απέδειξε όμως το παράδειγμα της ιστορικής Αθωνιάδας, η παράθεση της γνώσης από μόνη της δεν είναι ικανή να γεννήσει προσωπικότητες που αλλάζουν την ιστορία, όπως οι Κοσμάς Αιτωλός και Ρήγας Φεραίος. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η συστηματοποίηση και διδασκαλία όλων των αποθησαυρισμένων γνώσεων και πάντα κάτω από την καθοδήγηση των εξειδικευμένων και κατάλληλων γι’ αυτό προσώπων.

Οι οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες εντός και εκτός Ελλάδος είναι και πάλι δύσκολες για ένα σύγχρονο εγχείρημα όπως αυτό του 1749, να ιδρυθεί από το Ινστιτούτο Άγιος Μάξιμος ο Γραικός, στο πνεύμα της Αθωνιάδας, η «Ψηφιακή Ακαδημία Ευγένιος Βούλγαρης» που θα φέρει ξανά κοντά το παλαιό με το νέο, την ορθοδοξία με τον πολιτισμό, την επιστήμη και την φιλοσοφία και θα τα αποδώσει με τρόπο δημιουργικό, συστηματικό, υπεύθυνο και μοντέρνο.

Ο Βούλγαρης δίδαξε δίπλα στα Αγιορειτικά εργαστήρια της νοεράς προσευχής την λογική, εισαγωγή στη φιλοσοφία, μεταφυσική, αριθμητική, γεωμετρία, φυσική και κοσμογραφία μέσα από σημειώσεις δικών του μεταφράσεων των νεώτερων δυτικών έργων. Οι διδακτικές επιλογές του και ο τρόπος του ήταν ανατρεπτικά για την εποχή του. Κριτήριό του ήταν πάντοτε όχι η άκριτη προσφορά γνώσης, αλλά η στόχευση στις αληθινές ανάγκες των ανθρώπων της εποχής του που

διψούσαν για μάθηση. Υποστήριζε με πάθος την αξία της ανώτατης παιδείας. Δίκαια μπορεί να χαρακτηρισθεί ως ο «Άγιος των Γραμμάτων και της Επιστήμης».

Ακολουθώντας την ίδια γραμμή η «Ψηφιακή Ακαδημία Ευγένιος Βούλγαρης» θα προσφέρει στον σύγχρονο άνθρωπο συστηματοποιημένες τις γνώσεις για την ορθόδοξη παράδοση και τον πολιτισμό σε ένα συνεχή διάλογο με τα σύγχρονα επιτεύγματα της επιστήμης, της τέχνης και του πνεύματος. Το πρόγραμμα των ψηφιακών σεμιναρίων της θα καταρτίζεται και θα ανανεώνεται από ανθρώπους δοκιμασμένους και αναγνωρισμένους διεθνώς στην Εκκλησία και στον ακαδημαϊκό χώρο.

Διακόσια χρόνια μετά την Ελληνική Παλιγγενεσία και διακόσια εβδομήντα χρόνια μετά την ίδρυση της Ιστορικής Αθωνιάδας που συνέβαλε στην προετοιμασία της, η «Ψηφιακή Ακαδημία Ευγένιος Βούλγαρης» καλείται να ανταποκριθεί στο αίτημα για μία νέα επανάσταση και παλιγγενεσία για τον σύγχρονο άνθρωπο που κάτω από τα δεσμά του καταναλωτικού προτάγματος, της παγκοσμιοποίησης, της εκκοσμίκευσης, των πανδημιών, των κρίσεων και των παντοειδών καθημερινών δυσκολιών ψάχνει να βρει την αληθινή διέξοδο ελευθερίας στην αυθεντική γνώση της Αλήθειας. «Γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς» (Ἰωάν. 8,32).

voulgarisacademy.com

Παῦρ' ἕα θ' ἃ ξυνορῶν ἀτρεκεῖ
νοὸς ὄμματι λεύσσω·
ἀλλ' ἃ μὲν ἀμβλυοπῶ, ἕα θ' ἃ
δ' ὄμματέω.